ÖZEL İSİMLERDE NOMİNAL FLEXION (İsim çekimi)

Özel isimler de tıpkı diğer cins isimler gibi, gövdelerine uygun olarak kasus (hal) ekleri almaktadır.

^{m}*Mur-ši-li*

^{m}*Mur-ši-li-i/š* → Nom. comm.

^{m}*Mur-ši-li-i/n* →Akk. comm.

^{URU}*Ha-at-tu-ša*

^{URU}*Ha-at-tu-ša-a/š* → (Nom. comm.)

^{URU}*Ha-at-tu-ša-a/n* → (Akk. comm.)

^{URU}*Ha-at-tu-ša-a/š* → (Gen.)

^{URU}*Ha-at-tu-ši* → (Dat.-Lok.)

^{URU}*Ha-at-tu-ša-az* → (Abl.)

Kural: Hititçe Denklikasyonunda (İsim ve sıfat çekimi) Yabancı Unsurlar

Hititçe denklikasyonunda bir takım yabancı unsurlar vardır. Bunlardan dili en çok etkileyenler Akad menşei olanlardır. Hititler yalnız Hititçe metinler içinde kullandıkları Akadça kelimeleri değil, özellikle Anadolu'ya has veya yabancı isimleri de (özel) Akadize ederek çekimlemişlerdir. Böyle hallerde isimler hiçbir kasus (hal) sufixi (son ek) almadan vokal (sesli) ya da konsanantla (sessiz) bitmesi göz önünde tutulmaksızın kök olarak kalmaktadır.

UM-MA **^{D}UTU*^{ŠI}* *Šu-up-pí-lu-li-u-ma* LUGAL KUR ^{URU}*Ha-at-ti***

(*Hatti Ülkesi Kralı, Majeste (güneşim) Šuppiluliuma, şöyle* (der):

Cümlesinde görüldüğü gibi, kralın ismi takı almadan kök halinde yazılmıştır. Buna birçok örnek göstermek mümkündür.

UMMA : "şöyle, şu şekilde" (zarf)

^{D}UTU***^{ŠI}*** →*šam**ši*** (*šamaš*) Gen. " Güneşim, Güneş Kralı, Majesteleri (kral ünvanı)"

^{D}UTU: Güneş, Güneş Tanrısı = (*ištanu*-)

Anitta **DUMU ^{m}*Pithana* LUGAL ^{URU}*Kuššara***

(*Kuššara kenti kralı Pithana'nın oğlu Anitta*)

m*Papankiri* LÚ*Hatti ŠA* KUR URU*Kummanni*

(*Kumanni Memleketi'nin Hattili Adamı (rahibi) Papankiri*)

KUR URU*Hatti →māt Hatti*

KUR URU*Arzawa → māt Arzawa*

Akadça Preposition:

A-NA: Dat. (-e/-a hali)

I-NA: Lok. (-de/-da hali)

IT-TI: Inst. (ile hali)

IŠ-TU: Abl. (-den hali)

ŠA: Gen. (-in hali)

QA-DU: "dahil olduğu halde, birlikte, beraber"

AŠ-ŠUM: "…den dolayı, için hakkında" → *QA-DU* ve *AŠ-ŠUM* prop. değil ama öyleymiş gibi işlev görüyorlar.

Hitit Gramerine Girmiş olan Yabancı çekim Şekilleri:

Luwice kökenli çekim şekilleri:

Nom. comm pl. -inzi

Acc. comm pl. -anza

Hurrice kökenli çekim şekilleri:

Dat-lok. sg. -ti

Direktiv (yön bildiren hal) -ta

*** -*UM* (nom.) -*AM* (acc.) -*IM* (gen.) ile sona eren Akadça çekimler. Fakat bunlar çoğu zaman Hititli katipler tarafından yanlış kullanılmıştır.

Hititçede İsim Yapmaya Yarayan Sufixler:

Kelime Yapısı: Hitit dilinde soyut isimler denilen (nomen abstractum) dokuz ayrı sufixten meydana gelmiştir.

1) ***-an* suffixi:**
   nah(h)- "korkmak" →*nahhan* "korku, saygı"

2) ***-atar* suffixi:**
aššiya- "sevmek, sevilmek" →*aššiyatar* "sevgi"
palhi- "geniş" →*palhatar* "genişlik"
idālu- "kötü" → *idālawatar* "kötülük"
lahhiya- "sefere çıkmak" → *lahhiyatar* "sefer"

3) ***-eššar* suffixi:**
eš- "otur(t)mak"→ *ašešar* "oturum, toplantı"
hanna- "hak aramak, dava etmek" →*hanneššar* "dava, mahkeme"
išhuwa- "yığmak, serpmek, dökmek, akıtmak, boşaltmak" →*išhueššar* "yığın, buğday çeçi, zahire"
palhi- geniş →*palheššar*- "genişlik"

4) ***-ašti* suffixi:**
daluki-/ *dalugi*-/*daluka*- "uzun" → *dalugašti* "uzunluk," (isim ve zarf)
palhi- "geniş"→ *palhašti* "genişlik"

5) ***-att*- suffixi:**
kartimmiya- "hiddetlenmek, öfkelenmek" →*kartimmiyatt*- "hiddet, öfke"
aniya- "iş görmek, çalışmak, (bayram) icra etmek, yerine getirmek" →*aniyatt*- "iş, çalışma, icraat, görev"
nahšariya "korkmak, …den korkmak, saygı, huşu duymak"→ *nahšarat*- "korku, saygı, ürkeklik"

6) ***-ima*- suffixi:**
tethai- / *tetha*- "gürlemek, şimşek çakmak" →*tethima*- "gök gürlemesi"
ekuna- "soğuk, duygusuz" →*ekunima* "soğukluk, serinlik"

7) ***-ul* suffixi:**
aššu "iyi" →*aššul* "iyilik"
takšulai- "barış yapmak, barış içinde olmak, barışık olmak" → *takšul* "barış, dostça, arkadaşça, anlaşma, barış anlaşması"

8) ***-ur* suffixi:**
aniya- "iş görmek, çalışmak, (tören, bayram) icra etmek" *aniur* "dini icraat"

9) **–(*u*)*war*- suffixi:**
partai- "çözmek, açmak"→ ^{UZU}*partawar* "kanat"
ašawar-/ *ašauwar*- "avlu, ağıl, çit"